

Nieuwsbrief AWN Zeeland & West-Brabant - herfst 2024

Beste leden van onze afdeling! Het is een paar maanden geleden dat u een nieuwsbrief kreeg van onze afdeling Zeeland en West-Brabant. Door een fikse verbouwing bij ondergetekende thuis, kwamen de nieuwsbrieven even in de knel. In de tussenliggende maanden waren er enkele interessante bijeenkomsten van AWN-activiteiten in onze regio. In deze nieuwsbrief dan ook onder meer een uitgebreid verslag van Ton Ruigrok en Leo den Heijer van onze zoutzied-demonstraties bij Terra Maris. Veel leuke foto's van activiteiten in deze laatste Zeeuws-Brabantse nieuwsbrief van dit jaar. Scroll dus vooral door naar beneden!

Als het goed is, gaan we elkaar binnenkort weer zien, 30 november bij de jaarlijkse Zeeuwse Archeologendag (ZAD) in Middelburg. Inschrijven kan nog, daarover hieronder in deze nieuwsbrief meer.

Namens het bestuur van AWN Zeeland & West-Brabant - Alex Groosman, Niek Beeke, Ton Ruigrok, Sonja de Bruin en mijzelf - wens ik u alvast een sfeervolle winter toe.

Ariane Lafort-de Lepper

1. Zeeuwse Archeologendag (ZAD)

Erfgoed Zeeland houdt zaterdag 30 november weer de jaarlijkse ontmoetingsdag voor professionele en amateur-archeologen. Locatie is de Zeeuwse Bibliotheek in Middelburg. Een jaarlijkse bijeenkomst waarop iedereen elkaar weer treft voor een gezellig en vooral ook interessant bijeenkomst, met veel interessante sprekers. Aanmelden kan tot en met aanstaande vrijdag 22 november. Mocht u de uitnodiging gemist hebben in uw mailbox, dan is die ook te vinden op deze pagina op de site van Erfgoed Zeeland: <https://www.erfgoedzeeland.nl/agenda/2024/11/zeeuwse-archeologiedag-2024/>

2. Zeeuwse Archeologiedag zaterdag 16 november

Afgelopen zaterdag waren we als AWN aanwezig bij het Cultuurforum in Aardenburg in het kader van de Zeeuwse Archeologiedag. We gaven de bezoekers een demonstratie zoutzieden en middeleeuwse houtbewerking. Er kwamen zo'n 150 bezoekers langs in Aardenburg!

3. Excursies naar Bavay

Een groot succes waren dit afgelopen jaar de excursies naar de Romeinse resten in het Noord-Franse Bavay. Robert van Doerendonck leidde ons rond langs de resten van de Romeinse nederzetting en het

bijbehorende museum. Vanwege de grote belangstelling - zo'n 50 mensen schreven zich in voor de excursie. De eerste groep ging 13 april, de tweede groep ging eind augustus. Van die tweede groep hieronder een foto op het terrein.

3. Zoutzieden Terra Maris 2024

Bestuurslid Ton Ruigrok is één van de drijvende krachten achter de AWN-demonstraties tijdens de zomerse Spijzen en Spelen-festiviteiten bij natuurmuseum Terra Maris naast kasteel Westhove. Hieronder zijn verslag:

Wat is er sterker dan zout? Dat zijn de cijfers/aantallen.

Wij zijn dit jaar in vier bijeenkomsten met het museum Terra Maris meegegaan in de 'spelen en spijzen' op Middeleeuwse wijze. Op aanvraag zijn wij weer aanwezig geweest in gepast tenue. Geplaatst in het levende tafereel van het ambacht zoutzieden en met uitleg voor het bezoekende publiek.

Het aantal bezoekers varieerde van 1500 tot 400 mensen.

Een reuze aantal tov ons eigen leden bestand van ruim 150 mensen.

Wij stonden daar met drie tot vijf uitgedoste keetwijven en keetmannen/ houtklievers per aflevering, in de traagheid van de Middeleeuwen. Uit vele hoeken, van zowel West-Brabant als Oost- en West-

Zeeuws-Vlaanderen kwamen onze AWN-leden toegestroomd om aan deze jaarlijkse happening mee te doen.

Bij alle bijeenkomsten gelukkig geen regenbuien. Af en toe dreigden er grijze luchten en vielen enkele kleine druppels op ons tentje.

Met een totaal van tien mensen konden we deze verantwoording aan.

De hoeveelheid gewonnen zout is 450 gram. De zoute as vult in droge vorm een liter fles. Het aantal foto's met de verschillende uitbeeldingen en ontmoetingen is leuk voor het plakboek. Dit jaar was het aantal Duitse bezoekers opvallend hoog. Onder ons zijn er voldoende 'erzählen' geweest. En het aantal 'vielen dank' en 'schön' overtreft de verwachtingen van het CBS en het bureau van toerisme. Opvallend was een Schotse familie die we met een Engelse uitleg tevreden stelden. Peat is turf. Dus we kunnen wat. Yes.

Onze jongste verteller was 9 jaren oud, speciaal ingezet in het mooiste kostuum voor de jeugdige bezoekers. Zij vervulde als een volleerd 'keetmeisie' de vaardigheid de twee vuren hoog te houden door hout bij te vullen en zoutkristallen bij elkaar te spatelen.

Wat we het meeste aan de andere mensen (de broodjesbakkers en de worstenbraders) hebben uitgeleend was de dubbele blaasbalg. Typisch middeleeuws, dat gepuf om en om, wat elk vuur tot een grote brand opstuwt. Daardoor zijn we weer een beste buur gebleken in het uitlenen.

Onze oudste was 71 jaar. Deze had een kleine rol in de wisselende bezetting van alle tien AWN-ers. De mooiste was diegene met een houten lepel in zijn hoed.

Wat ging er mis: dat was de eiproef. Volgend jaar een rauw ei.

Allemaal hebben we het naar onze zin gehad, alsof we op vakantie waren. Lekker ontspannen, lekker warm, lekker eten, lekker gelachen. Het opruimen van onze dubbele kampeer plaats ging geordend en gezamenlijk.

De twee vuren uitmaken met bluswater is sensationeel omdat er een ander soort damp verspreid wordt dan met de kleine vuurtjes.

Het meest irritante was de piepende kruiwagen, in eigendom overgedragen aan AWN Zeeland & West-Brabant.

Twee keetmannen in 2024.

Voor volgend jaar 2025 kan het zoutzieden in juli en augustus alvast in de agenda ingeschreven worden.

Vanuit Terra Maris is er een wens om volgend seizoen 2025 een start te maken met een middeleeuws huisje/ boerderij vlakbij het al bestaande mottenkasteel. Onze inzet op het gebied van experimentele archeologie is daarbij gewenst. Daarbij willen we het zoutzieden op onze eigen plaats in ere houden.

Dank aan allen, groet Ton

Ook AWN-lid Leo den Heijer maakte een verslag van één van deze bijeenkomsten:

Zoutzieden op Terra Maris

Op dinsdag 30 juli haalde ik Ton thuis op. Er moesten drie grote uitzet (wilgen)stokken mee en die pasten maar net in mijn auto. Samen reden we naar Terra Maris en parkeerden voor de garage ter plaatse. Na ons verkleed te hebben (het was een redelijk warme dag (29 graden C!) reden we Tons eigenhandig gebouwde authentiek piepende antieke kruiwagen met onze spullen uit het schuurtje op Terra Maris naar de ons toebedeelde plek.

We maakten van de driehoekige tent er eentje met luifel van! Zelfs de henneptouwen zetten we Middeleeuws vast met stukken tak De tafel werd vakkundig van attributen voorzien waarmee de Zoutziederij uitgelegd kon worden.

De vuren werden door het inmiddels aangekomen Keetwif Ellie vakkundig opgestookt met behulp van de door Ton meegebrachte dubbele blaasbalg. Ton sneed zelf ook wat stokken om de pannen van het vuur te kunnen halen...

Om een uur of vier waren we in bedrijf....

We werden bij aankomst voorzien van flesjes water en konden die vullen met zoveel water als we wilden. Ik had een fles Bramensiroop meegenomen ter afwisseling van de smaak! Een Bolus hoorde uiteraard bij de standaard verwelkoming 😊

Heel veel mensen die langsliepen konden we het verhaal van de Middeleeuwse zoutziederij uitleggen aan de hand van het proces wat op de tafel in het klein was uitgelegd. Ellie verzorgde het vuur en Ton werkte aan de brandstof ervan. Ieder vertelde tussendoor aan bezoekers over ons fraaie vakmanschap. Het was een komen en gaan van Schotten (Engels!), heel veel Duitsers en een enkele Fransman. We kregen ook veel aanloop van jeugd Ze wilde wel proeven van ons zout!

Het werd een aangename en gezellige middag met ook nog eens bekenden die zich meldden.

Ter verhoging van de feestvreugde had Ton zelf een heerlijke Quiche gebakken die we op t vuur warm konden maken, hij smaakte prima Ton nog dank daarvoor...

Heel druk werd het niet, waarschijnlijk vanwege de warmte. Vorige week was het aanmerkelijk drukker dan nu maar daar hadden we niet minder plezier om. De piepende kruitwagen van Ton trok veel aandacht en om half acht konden we voorzichtig met opruimen beginnen.

Dat liep voorspoedig en om 20.20 uur, moe maar voldaan reden we bij Terra Maris weg.... Leo den Heijer Zoutzieder AWN.

4. AWN-stand op metaaldetectordag Luctor et Detector

Onze afdeling was zaterdag 28 september ook weer present tijdens een velddag van Luctor et Detector. Veel eigenaren van een metaaldetector willen toch ook wel graag meer weten over wat ze vinden. Dan zijn ze bij ons natuurlijk aan het goede adres. We hebben er een paar nieuwe leden bij.

5. Archeologische resten zoeken op de slikken bij Rilland

Dit verslag had u nog van ons tegood: Leo den Heijer ging weer eens kijken op de slikken van Rilland. Lees hier zijn relaas met foto's!

Op zaterdag 9 maart j.l. beloofde het een mooie dag te worden... tijd om weer eens te gaan kijken hoe het er op de slikken van Rilland bij lag.... Aangezien het om 09.10 uur eb zou zijn, parkeerde ik de auto onderaan de Westerschelde dijk op m'n oude plek tegenover de Boerderij aan de Zimmermanweg. Na de trap ter plekke opgelopen te zijn, liep ik over de dijk naar beneden en besloot de oude route door de oevervegetatie te nemen naar de zanderige slikken. Wegens tegenlicht (even na 08.00 uur) kon ik een terug foto maken (Foto 2291) waarop in de zanderige bodem van het geultje duidelijk mijn voetafdruk te zien is. De plek is behoorlijk opgehoogd in de loop van de afgelopen twee jaar.... Het uitgelopen pad is helemaal verzand, de slikvlakte net onderaan de dijk is opgehoogd! Op dezelfde plek maakte ik foto 2292 waar de zuidkant van mijn pad te zien is, de zanderige slikken van de Westerschelde bodem met op de achtergrond de hoogwatervluchtplaats en de Westketel. Dan een blik op t westen , rivier stroomafwaarts....(2093), er kwam net een leeg chemicaliën schip langs, tegenlicht dus vanuit het oosten, van Antwerpen op weg richting Noordzee(2294).

Een stuk naar t westen gewandeld, geen scherf gezien maar ook geen pierenhoopjes wel veel schelpen.... Uitgekomen bij t "Verdronken bos" (zie foto's 2295 t/m 2297) Opvallend waren de verspoelde veenbrokken die her en der langs de slikrand op de oever aangespoeld waren. Hierna volgt de oorzaak ervan : afslag van de geulrand! (foto 2298/2299) Doorgelopen langs de veenrand en diverse overzichtsfoto's gemaakt(2300/2301) met mijzelf als schaduw leunend op mijn spitvork..... Dan de planmatige moertering; kuilen waar waarschijnlijk tot de dag van de overstroming turf werd gestoken..... getuige de kleinen turfjes die in het zand nog terug te vinden zijn (foto 2302 linksboven, 2303/2304) En de spadeafdrukken in de randen van de putten ter plekke...(foto 2305/2306!)

Ongekend dat die afdrukken er nog staan na 496 jaar !!!!

Ik liep door naar het "Paarde graf"(2307) de rechthoekige kuil in t veen, dichtgespoeld na zoveel jaar en de geul bij de Middeleeuwse zijweg (2308) die naar de andere moerteringsputten leidde waar we ook een z.g. veldoven vermoedden, gezien het aantal misbaksels in de oude lege turf win putten....(2309) De Westketel staat (nog) steeds fier overeind in zijn eigen door de stroming veroorzaakt gat.. (2310/2313) net naast de hoogwatervluchtplek. Het was lekker laag, rond 08.45 uur, wat mij de gelegenheid bood om verder een dammetje op te gaan richting vaargeul(wel even goed uitgekeken naar eventueel passerende grote zeeschepen!) en foto's te maken....foto 2311, 2312, 2314 en 2315) In de bakken van foto 2316 en 2317 zijn stenen misbaksels te zien. Waarschijnlijk weggegooid bij een veldoven die ter plekke stenen bakte van aanwezige klei....Nog even intensief gespeurd naar restanten menselijke bewoning die ik naast de hoogwatervluchtplek ooit vond.

Behalve een paar verspoelde baksteenstukken geen scherfje te vinden!

Aangezien ik even niet oplette, onderuitging en een nat pak haalde(incl. natte sokken, broekspijpen en veen op mijn kleren) besloot ik het hierbij te laten. Belde het thuisfront zodat er warme koffie klaar zou staan bij thuiskomst en ging op de terugweg... de rest van mijn oude excursieroute komt tzt nog wel een keer!

Leo den Heijer AWN

Tot zover deze nieuwsbrief. Hopelijk zien we elkaar 30 november in Middelburg!

Hartelijke groet, Ariane Lafort